

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 "
Helyben hához hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztő és kiadóhivatal:
Nagyvári Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 212. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1913 szeptember 16

Az Országos Alkotmánypárt megalakulása.

A politikai életnek nagyjelentőségű eseménye volt vasárnap az alkotmánypárt megalakítása.

Volt alkalmunk általánosságban foglalkozni a pártalakítás jelentőségével a megalakulás előtt; most, mikor a megalakulás már tényleg megtörtént, konstatálhatjuk, hogy az események Andrassy fellépésének komolyságát igazolták.

Két feltűnő dolog van Andrassy pártalakításában.

Egyik az, hogy a párt programjában sarkitétel: a kormányképeség. Ellenzéki párt Andrassyé, de kifejezetten azzal a céllal alakult, hogy ha többségre kerül, kormányképes legyen. Így aztán elkövetkezett az a különös dolog, hogy az új ellenzéki párt programja voltaképpen azonos a munkapártival. Különbség jóformán csak a választójog tekintetében van, a mennyiben a választójogot Andrassy még jobban ki akarja terjeszteni. Ezzel a 48-asok támogatását akarják Andrassyék megszerezni a kormány elleni harcban.

A másik feltűnő jelenség: a katonai követelések, az u. n. nemzeti vívmányok teljes elejtése. E téren Andrassy programja a munkapárté alatt marad, mert míg a munkapárt az 1867. évi XII. törvénycikk keretei közt ismer előhaladást katonai téren s meg is valósította a honvédtüzérséget, addig Andrassyék katonai programot nem is adnak.

A jövő fogja megmutatni, mire van az új párt igazán hivatva.

*

Tudósításunk a pártalakulásról a következőket jelenti:

Az alakuló gyűlés.

Vasárnap délelőtt 11 órára, amikor az új párt alakuló gyűlését összehívták, zsúfolásig megtelt a Ferenevárosi Kör díszterme. A gyűlésre több felsővidéki városból küldöttség érkezett és megjelentek többek között Thorotzkay Miklós gróf, Nehrebeczky György orsz. képviselő, Hartl Sándor és Kertész Gyula miniszteri tanácsosok, Andrassy Géza gróf, Batthyány Lajos gróf, Rohonczy Lőrinc, Szereday Aladár, Stojanovics Jenő báró, Vass Béla gróf, Sztérenyi József, Chorin Ferenc, Zichy Tivadar gróf, Pallavicini György őrgróf, Darányi Ignác, Desseffy Aurél és Emil grófok, Moskovitz Iván, ifjabb Wekerle Sándor, Bernát István, Márkus Miksa, Melly Béla, Bárczay László, Bozóky Árpád, Bottlik István, Kállay Ulul és még sokan az országgyűlés tagjai közül.

A gyűlést Hecht Ernő nyitotta meg s utána Springer Ferenc dr., a kerület képviselője üdvözölte Andrassyt, aki erre elmondotta háromnegyed órán át tartó beszédét.

Andrassy beszéde.

Mélyen tisztelt Uraim!

Mint tudni méltóztatik, többen különböző közjogi felfogásu egyének arra az elhatározásra jöttünk, hogy e különbségek ellenére egységes párttá tömörüljünk azon célból, hogy Magyarország alkotmányát megerősítsük. (Helyeslés.) Legyen szabad nekem azokat az érveket itt előadni, amelyek engem arra vezettek, hogy ezen elhatározást magamévá tegyem. (Halljuk.)

Főleg két tekintet volt, amely vezetett, az első az, hogy láttam, hogy a magyar alkotmány napról-napra rombolódik, gyengül, napról-napra egy-egy sebhely fedi testét és másodszer az, hogy meg vagyok arról győződve, hogy a magyar alkotmány ereje a magyar nemzet létének legerősebb alapja és az aki magyar alkotmányt romba dönti hagyja

frivol játékot űz a magyar nemzettel. (Ugy van!)

Egyenkint kívánom megindokolni ezt a két tételt, melyet Önök mindnyájan átérzenek és ismernek ugyan, amelyet azonban az ország érdekében részletesen be kell igazolnom.

Az ország fejlődése, jogainak kialakulása rég óta egyoldalú centralisztikus. még a szabadelvű párt kora óta egyoldalúlag fejlesztették ki a kormány hatalmát, a centralisztikus tényezőket úgy annyira, hogy mondhatom, Európának nincs oly állama nyugaton, amelyben a kormánynak annyi hatalma volna, amelyben a kormány annyit árthatna ellenfeleinek, annyit használhatna barátainak (ugy van, ugy van!) és sajnos nincs ország, ahol a kormányok annyira megengedhetők tartották, hogy e hatalommal vissza is éljenek. Régóta érzem annak hiányát, hogy fejlődésünk egyoldalú volt. Nagy dolgok okozták ezt az egyoldalúságot, csakis azért lehetett annyira tökéletes, annyira veszélyes, mert voltak természetes indokok, melyek egyoldalú fejlődést előidézték. Először is itt van a nemzetiségi veszély. Ettől való félelemből a magyar társadalmom elfogadta sok olyan önkényszerű törvényt, elfogadta a kormánynak sok olyan hatalmát, amelytől mint szabadságszerető nemzet másképp mindig visszariadt volna.

Már pályám kezdetén éreztem ezt az egyoldalúságot és mindig azon voltam és ezt következetes akaratom volt pályám kezdetétől mai napig, hogy megerősítem mindazokat az intézményeket, amelyek a közszabadságot megalapozták, amelyek az önkényt kizárják a magyar közéletből. Hivatkozhatom arra, hogy először is mint államtitkár, én dolgoztam a közigazgatási bíróság felállításán, később mint miniszter én voltam, aki ennek a közigazgatási bíróságnak azt a hatáskörét törekedtem adni, hogy megvédje a törvényhatóságok alkotmányvédő jogait. (Élénk éljenzés!) Én voltam az, aki a kuriai bíraskodás, az összeférhetetlenségi törvény mellett mindig helyi álltam, küzdöttem, mert mindig éreztem, hogy ha egyoldalúlag csak a kormányhatalmat erősítjük, előbb-utóbb veszélyben lesz maga az alkotmány és az alkotmánynyal a magyar nemzet jövője. (Ugy van!)

HA DROGUA, GYÓGYANYAG, KÖTSZER, SEBÉSZETI és BETEGÁPOLÁSI, GUMMI CZIKKEK, sérvkötők, mentőszekrények, illatszerek, pipereszappan, kozmetikai, arc- és kézápolási, háztartási és általában más mindenféle a kozmetikába vagy drogeriába vágó cikkeit a legjobból a legjobbakat,

olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni úgy vásároljon kizárólag

Farkas István „Apolló Drogeriájában”

Nagyvárad, RÁKÓCZI (Fő-utca)-ut 7/b. Fröhlich hentes üzlet mellett.

A címre tessék ügyelni!! Uj üzlet!!

Az ország legdúsabban felszerelt és legmodernebb drogeriája.

Andrássy viszonya Tiszához.

Ezen törekvésemben kezdettől fogva szemben találtam magammal Tisza Istvánt. (Felkiáltások: le vele!) Ámbár minden más politikai kérdésben egyet értettünk a multban, épen ebben a nagyfontosságú kérdésben ellentét folytán szemben állottunk egymással. Az ő elmélete mindig az volt, az ő vágya az volt, hogy lehető sok hatalom összpontosítottassék a kormány kezében, a többség kezében, maga a többség legyen fegyelmezve, legyen egy-két vezérember kezében s az ország sorsát így egy pár ember kardja.

Ő mikor az obstrukciók kezdtek mind gyakrabban mutatkozni, abban a nézetben volt, hogy ennek a kétségtelen nagy betegségnek és bajnak csak egy orvosszerte van, a kiméletlen erély. Ő mindig azt gondolta, hogy az obstrukció nem más, mint az ellenzék perverzitásának, az ellenzék hibájának, ambíciójának következménye. En eltertem ebben is tőle, én az obstrukciót egy mélyen ható nagy betegség következményének ismertem fel. En mindig azt tartottam, hogy igenis erélyvel vissza lehet nyomni a szimpotomát, de a betegséget megszüntetni nem; én mindig azt tartottam, hogy ennek a betegségnek dupla oka van, az egyik az, hogy ellenzék üldözésnek van folyton kitéve az országban, a törvények nem adnak módot arra, hogy magát jogos érdekeiben megvédje, a másik pedig az, hogy mikor kinn bilincsekben érezte magát, akkor bent a házban egy tulságosan laza házszabály könnyűvé tette az obstrukcióval való harcot, mikor tehát az az ellenzék, amely elkeseredve jött abba a terembe, elkeseredve a sok igazságtalanság miatt, mivel érezte, hogy van egy fegyvere, amely biztosan megsebezheti ellenfelét, bosszút állhat a szenvedésekért, amelyeket ki kellett állania, akkor tulgyakran nyult ehhez a fegyverhez és így fejlődött ki a nagy betegség. En azt gondoltam mindég, hogy gyógyítani csak úgy lehet, hogyha akkor, amikor a házszabályokat szigorítjuk, akkor a közszabadságokat is intézményileg megerősítjük. (Ugy van! Ugy van!)

A választások tisztasága.

A magyar nemzet legnagyobb bünének tekintem én azt és ebben sajnos, csaknem minden párt osztozódik, ez régi magyar tradícióból ered, hogy nem tisztelik eléggé a választások szabadságát, hogy nem értik meg eléggé azt a kötelességet, azt az egyéni becsületbeli kötelességet, hogy erőszakkal befolyásolni mások lelkiismeretét nem szabad. Ez régi bün. de most még sokkal fokozottabb mértékben használta ki a kormány a rendelkezésére álló eszközökkel a nemzeti akarathoz meghamisítására. Emlékezzünk csak vissza arra a szomorú perre, amelyre Déry Zoltán tisztelt barátom (Élénk felkiáltások. Eljen Déry!) bátor hazafias áldozatkész fellépése alkalmat adott, akkor látjuk, hogy a kormány már megengedhetőnek tartja azt, hogy az állam pénzeit használja a saját politikai céljaira. En a magam részéről, bármennyire fájt és bármennyire meg voltam botránkozva e tény felett, nem annyira magán e tény jellemzi korunkat, hanem az, hogy nem állott be a megfelelő reakció és azért mély aggodalommal mondom, hogy ez a csunya eszköz, melyet a magyar királyi bíróság panamának nevezett, ez a csunya eszköz a magyar vezető tényezők által szentesítettnek látszik. (Ugy van!)

Mostan, az újabb korban, nemesak hogy könnyebbé vált a hatalmat így megszerezni, a most szentesített hatalmas eszközzel, amelyel azután az ellenzék megbirkózni nem képes, mert annak nem áll rendelkezésére az állam pénze, hanem sokkal könnyebbé tették azt, hogy a hatalmat gyakorolják akkor is, hogy ha már a többséget elvesztették. Tisza volt az maga, mikor, mint miniszterelnök, pár év előtt a házszabályokat megszegte, aki kijelentette, hogy kötelesség feloszlatni a házat, kötelesség a nemzettől megkérdezni azt, vajjon helyes az, hogy a törvényes alaptól eltért a többség. Nekem akkor ez a garancia sem volt elég, nem volt elég azért, mert ez nem előzi meg a törvénysértést, hanem utána következik. De mégis reális érték volt benne, mert a reparációnak lehetőségét megadta. Kötelessége lett volna Tiszának most is rögtön a nemzethez fordulni. Nem tette. Lerombolta azt a bástyát, amelyet maga állított fel a multban.

Miért nem történt új választás?

Egy másik garancia a többség tulajdonságai és visszaélései ellen az volt eddig, minden országban, hogy ha egy törvényhozás maga egy új választói törvényt alkot, akkor ezután nem szabad nagyobb érdemleges alkotásokba belemennie, nem szabad főleg olyan kérdéseket megoldania, amelyek a pártok között vita tárgyát képezik, amelyek a pártok harcának fő kérdései. Mert természetes, hogy attól a perettől fogva, amelyben egy új politikai nemzetet alkotnak, a jövő sorsának az lesz bírójára, nem a már megszüntetett választó közönség. És ha technikai okoknál fogva nem lehet végrehajtani az új törvényt, nem lehet a Házat rögtön feloszlatni, akkor mindenütt, ahol tisztelik a nemzet jogait, kerülnek minden olyan törvényhozás, amely nagyobb összekötésekre vezethet és olyan rövidre szabják ezt az időt, mint csak lehet. Ők pedig, úgy látom, kihúzzák a végletekig.

Akkor, mikor a házszabályokat a védőerő vitára vonatkozólag, ami akkor napirenden volt, megváltoztatták, megváltoztatták annak dacára, hogy a negyvennyolcadiki törvények világosan azt mondják, hogy a házszabálynak a tárgyalásra vonatkozó részét csak a szeszio végével, csak az összes tárgyalás alatt levő javaslatok bevezése után, tehát csak a jövő, még napirenden nem levő tárgyakra vonatkozólag lehet megváltoztatni, akkor világosan törvénybe ütközött cselekedtek, olyat amelyhez nem az elnöknek, de a Háznak magának se lett volna rendes tárgyalások során joga. A Ház nem mondhatja azt, hogy a napirenden levő javaslatot más szabályok szerint tárgyalatja, mint azok szerint, amelyek akkor már érvényben voltak. Tehát itt a törvényt megszegték. (Ugy van!)

Az ellenzék távolmaradása.

És még mennyi garanciát törtek össze! Az egyik garancia az, hogy minden határozat alapos, több oldalú vita után keletkezik rendes, nyilvános tárgyalás. — Ilyen vita révén világosodik fel a nemzet, ismeri meg tulajdonképpen, hogy miről van szó, ismeri meg képviselőit, a kormányát és a

KABARÉ-EST A SZINHÁZBAN.

Egy estére megnyiták a Szigligetiszinház kapui. Vasárnap este az árvizkárosultak javára hangversenyt és kabarét rendeztek műkedvelők igen szép siker mellett. Az egy estés előadásra zsufolt házat kaptak, a közönség rendkívül melegen fogadott minden számot. S habár az előadás három és fél óráig tartott, a legkisebb fáradtság és unalom nélkül hallgatták meg az utolsó számot is.

Ez a meleg és kitartó érdeklődés a számok változatosságának, ötletességének és a műkedvelők ügyességének köszönhető. Azonban feltétlenül el kell ismerni, hogy az akció sikere s az előadások szép anyagi és erkölcsi eredménye főleg egy ember rendkívüli ambícióján mulott. Losonczy Gábor készítette, rendezte az estét, ő toborozta a gárdát, amely ezt a hangversenyt produkálta. Ugy értesültünk, hogy nemesak a

rendezőbizottság, hanem a város vezetői melegen elismerésben fogják részesíteni. És ezt meg is érdemli.

Az est legtöbb babérja Antalfy Margitka tánctanárnőt illeti. Nem csak ő maga debütált több fényes számmal, hanem felvonultatta azt az ensemblét, a mely az ő keze alól került ki. Közülük különösen felkelte a figyelmet Bereczky Margit urleány, aki négyféle táncot mutatott be fáradtság és minden megerőltetés nélkül. A fiatal ballerínát és mesternőjét elhalmozták csokorokkal és virágcsóval.

Szépen énekelt Holdy Juliska, a tizenöt éves kis kórista leány, akinek meleg, csengő hangja a színészegyesületi vizsgán is nagy feltűnést keltett. Erdélyi direktor nagyot néz majd, mikor visszajön és egy kis primadonnát fog itt találni.

Ambrózy Irénke urleány hegedű számai kellemes benyomást keltettek; szépen, ügyesen játszik és érzéseket is tud meg-

szólaltatni. Kornay Róbert kár, ha parlagon hagyja szép hangját. Meleg, terjedelmes hangja van, jó anyag, csak művelnie kell. Úgyesen táncoltak még Várnay Alice, Bukay Mariska és Margó Zsiga, aki pompásan dzsiggel.

A két darabban Antalfy Margitkának, Brán Violának, Szücs Jolikának, Faragó Zsigmondnak és Bartók Endrének voltak hangos sikereik. A zongora kíséreteket Resch Mihály tanár és Brán Viola urleány látták el művészeisen. Szünetek alatt a 101-es zenekar játszott a szokott precizitással.

Az ötletes műsor több számát meg kellett ismételni. Legvégül a jux marsch (bohózatós tánc) fakasztott őszinte kacajt a nézőtérén. A zsidó táncot eljárták: Bereczky Margitka, Bagossy Laci, Kovács Béla, Bukay Mariska, Vank Pista.

Az előadásnak szép jövedelme van.

HERBST Arany-, ezüst-ékszer és óra : áruháza :

NAGYVÁRAD, Fő-utca, Rákóczi-ut 1. sz.
Guttman-ház (Barna Jenő női divatüzlete mellett.)

Mai naptól kezdve vásárolhatni :

Aranyláncok, nyakláncok 10, 12, 14 kor.
Gyűrűk 4, 5, 8, 10 kor.
Fülbevalók 2, 3, 4, 6, 8 kor.
Karikagyűrű 5, 6, 8 kor.
Acelórák 4, 5, 6 kor.
Ezüst óra 7, 8, 10 kor.
Arany női óra 20, 25, 30 kor.
Férfi aranyóra 35, 40, 50 kor.

Ingaóra 10, 12, 15 kor.
Ébresztőórák 2, 50, 3, 4 kor.
Valódi ezüst kés és villa 6 pár 13-14 kor.
Órajavítás 1 koronától kezdve.
Ékszerjavítások és átalakítások olcsón eszközöltenek.
Szemüvegek beteg szemekhez orvosi recept nélkül kaphatók.

benyújtott javaslatokat. Most titokban, magukban, csendes, felszólalások nélkül szoktak letárgyalni javaslatokat. Igaz, hogy ebből szemrehányást csinálnak az ellenzéknek. Minden más körülmények között lesújtó, megsemmisítő volna is ez a szemrehányás, hogy az ellenzék nem veszi ki részét a vitából, nem világosítja fel a nemzetet ott. De ők maguk teszik csaknem lehetetlenné az ellenzéknek, mikor egy olyan házszabályt hoztak meg, amelyet az ellenzék jogi lelkiismereténél fogva nem fogadhat el. (Ugy van!) Mikor az ellenzék, amint bejön abba a terembe, abban a helyzetben van, hogy olyan házszabályoknak kénytelen engedni, ha tárgyalni akar, nem pedig dulakodni és verekedni, amiket érvényteleneknek tart. Tehát tényleg nagyon nehéz az ellenzéknek megtalálni azt a módot, hogy köteleességét teljesítse és ezért a kormány felelős. Felelős azzal, hogy rá akarja erőszakolni a parlamentre azt a házszabályt, amelyet nem a Ház, hanem a párt alkotott. (Ugy van!)

Egy további garanciája az alkotmányos élet fennmaradásának az, hogy az elnök pártatlan, hogy az elnök minden részleghajtástól menten vezet objektív szempontok által irányítva a Ház tárgyalásait. Ez is megsemmisült. Olyan elnökünk volt, aki a legszenvedélyesebb pártvezére volt a többségnek, ami maga teljesen kizárja azt, hogy a kisebbség bizalommal nézze az ügyek vezetését. (Igaz, ugy van!)

Elitélőleg nyilatkozott a szónok a parlamenti őrségről, majd így folytatta:

Es szomorú az, hogy mind az általam most felsorolt óriási sérelmek biztosan nem képezik az utolsó szót. Ha nem sikerül őket megbuktatni, akkor a józan ész mondja, hogy még sok új attentámmal lesz dolgunk. Hiszen ismerünk egy párat, amit a raktáron láttunk, ismerjük a mandátumfosztás böles gondolatát. Valószínűleg van ehhez hasonló sok még.

Közszabadság és abszolutizmus.

Ezek után áttérek a második tétel megindokolására, amit, tudom, hogy mindnyájan ugys átérznek. És ez az, hogy az ilyen abszolutizmus végveszéllyel járhat Magyarországra nézve. (Igaz, ugy van!) Általában az abszolutizmus mindig rossz, mindig veszélyes.

A nemzetek jövőjét csak a szabadság, csak az önkormányzat alapozza meg, nem pedig a szolgálai engedelmség. A szolgálai engedelmség mindig a bukás első lépése. (Ugy van.)

Ne méltóztassanak elfelejteni, hogy minket nemcsak jogi kapesok, hanem életbevágó érdekek, szomszédság és tényleg valóságos nagy érdekek kapesolnak idegen fajokhoz. Elkerülhetetlen, hogy mindig vigyázzunk a hatalomra, amely ugyanakkor hatalma a más államoknak és népeknek, nehogy elveszítse a talajt, az összefüggést a magyar szabad nemzettel, hogy azt ne irányíthassák más tekintetek, más érdekek, mások befolyása és hatalma. Pedig ha annyira erőssé tesszük a kormányt, hogy az legyőzhet minden ellenállást, akkor ez a veszély, igen is könnyen előállhat. (Ugy van!)

Azt se mondják, hogy a többség ott van. Ki tudja azt, hogy a többség ott van? Tudjuk, hogy még a múlt választásnál is több szavazatot kapott az ellenzék, mint a kormány.

Azóta is roppant sok víz folyt le a Dunán, sok olyan esemény volt, amely megváltoztathatta az ország többségét. És én hi-

szem, hogy ha megkérdeznék a nemzetet, a válasz az lenne, hogy nincs mögöttük a többség. (Igaz! Ugy van!) Merem mondani, hogy akkor, mikor ők azt állítják, hogy a többség még velük van, igen jól tudják, hogy ez egy politikai fogás, mert másképp rég feloszlatták volna a Házat.

A külpolitikai helyzet.

És nem kell azt sem hinni, hogy mostan a politikai világhelyzet olyan lenne, hogy ne volna nagyon fontos, hogy éppen a magyar faj, éppen a magyar nemzet, amelynek többsége biztosan nincs a kormány mögött, meg legyen elégedve. A monarchia súlyos viszonyok között él, helyzete a külpolitikai alakulások következtében nehezebb, mint eddig volt. És különösen egy körülményt kellene, hogy mindazok, kik a monarchia sorsát szívükön viselik, megfontoljanak és ez az, hogy bár biztosan igen sok millió nem magyarjaink állampolgár is hű a monarchiához és a dinasztiahoz, mégis kétségbevonhatatlan, hogy ezek határainkon kívül országokat látnak, melyek az ő nevüket is képviselik, amelyekért ők is éreznek és amelyek az utóbbi időben valamennyien fejlődtek és így ezek kifelé gravitálásának lehetősége állandóan fennforog.

Csak a magyarnak kell itt élnie, csak a magyar van ide szorítva, másutt nem kereshet támaszt sehol. Ilyen viszonyok között az, aki a jövőt akarja biztosítani, aki államférfinak nevezi magát, nagyon kell, hogy vigyázzon, hogy éppen a magyar faj érzékenységét ne sértse, éppen a magyar fajt kiesi-nyes tüszurásokkal és az alkotmánynak veszélyeztetésével ne keserítse el végleg, mert bünt követ el. (Hosszantartó zajos helyeslés, éljenzés és taps.)

Mindezekből tisztelt uraim azt a következtetést vontam én le, hogy elsőrangú kötelességem, amely mellett minden mást háttérbe kell szorítanom, hogy az alkotmányt megerősítsem, (Élénk helyeslés) hogy minden képzelhető megtegyem, amely arra szolgál, hogy ezt a veszélyes rezsimet megtörhessem. (Éljenzés.) Mindezekből azt a kötelességet vontam le magamra nézve, hogy törekedjem a hatalom után. (Hosszantartó zajos éljenzés, helyeslés és taps. Élénk felkiáltások: Eljen Andrássy!)

A katonai kérdések.

Aki azt hiszi, hogy ebben kicsinyes ambíció vezet, azt csak sajnálni tudom. Volt alkalmam elégszer — hivalkodás nélkül mondhatom — arra, hogy miniszterelnök legyek. Nem lettem. Hanem igenis kötelességnek tartom, hogy mi, az a párt, amely mostan megalakul, egész erejében azon legyen, hogy a hatalomhoz jusson. (Zajos éljenzés és tetszés.)

Ezért nem kértem, hogy a majd felolvasandó programmba felvegyük azokat a katonai követeléseket, amelyeket én képviseltem.

Elhatároztam magam annál is inkább, mert azt tartom, hogy kötelességét a nemzet iránt nem teljesíti az a politikus, aki nem vonja le tapasztalataiból a tanulságokat.

Annál inkább jöttem én ezen elhatározásra, mert indirekte engem is ér felelősség azon obstrukciókért, amennyiben nem tudtam azokat megakadályozni, amelyek lehetővé tették, hogy Tisza átgázoljon minden jogon. És akkor nekem az az egyéni érzésem, hogy tiszteres kötelességem mindent megtenni, hogy helyreüssön a csorbát, amelyet részben talán saját hibám következtében is ütöttek az alkotmányn.

Mindenesetre azt tartom, hogy ez is parancsolólag megkövetel tőlem minden áldozatot, persze csak azt nem, amely a lelkiismeretembe ütözködik, csak olyat nem, hogy hogy ne mondjak igazat, mert erre nem képes semmi hatalom sem reábirni. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Nyiltan elmondva indokaimat, most ezek után arra kérem az urakat, hallgassák meg a határozati javaslatot és azután annak felolvasása után fogadják azt el. (Percekig tartó meg-megújuló lelkes éljenzés és taps. Zajos felkiáltások: Eljen Andrássy!)

Az új párt programja.

A párt programját Ugron Gábor volt főispán olvasta föl. Eszerint a különböző közjogi felfogású egyénekből álló értekezlet kimondja, hogy az alkotmány megzavart működésének helyreállítása és megerősítése céljából egységes pártot alakít. Legsürgősebb feladatnak tartja, hogy a megzavart folytonosság és a parlament törvényes szabadsága helyreállítsák. E végből küveteli a jogsértések reparálását. Új házszabály alkotását, mely kizárja a technikai obstrukciót, biztosítja a költségvetés gyors elintézését, de semmiféle klotürt nem ismer. Intézményes biztosítékok kellenek a házelnök hatáskörére vonatkozóan. Követelik a katonai szervezetű parlamenti őrség eltörlését.

Kívánják a választójog kiterjesztését olyan mértékben, hogy körülbelül kétfélemillió-négyszáz ezer embernek legyen választójoga, a választói jogosultságot a huszonnegyedik életév betöltése adja meg, a szavazás közvetlen legyen.

A képviselőház reformját ki kell egészíteni a főrendiház átalakításával. Sürgősen szükséges a közigazgatás reformja, az önkormányzat intézményes biztosítása. Meg kell szüntetni a középponti hatalom túltengését.

Kívánja a párt: az anyagi jog kodifikálását, városi közigazgatás reformját, a tisztviselők fizetési rendezését, a bírói függetlenség megerősítését, az ipar, a kereskedelem, a mezőgazdaság fejlesztését, az új adópolitikát, a rendkívüli állapot megszüntetését Horvát- és Szlavonországban, a rend helyreállítását Fiumében, a külső politikában a hármasszövetség főtartását, a barátságos viszony ápolását a Balkánnal.

A hadseregre vonatkozóan a program a következőket mondja: A pártot ezen felfogása arra is kötelezi, hogy a hadikészültség biztosításáról kellően gondoskodjék.

A többi szónok.

Ezután még Déry Zoltán és Mezőssy Béla beszéltek röviden, mire a gyűlés elhatározta, hogy az új pártnak Országos Alkotmány párt lesz a neve.

Délután negyed kettőkor ért véget az alakuló-gyűlés. Mig ez a teremben folyt, az utcán a feministák állították meg egy szóra a templomból kiözönlő ünnepi közönséget, amelynek Bedy-Schwimmer Róza tartott beszédet. Az alakuló-gyűlés végeztével Andrássy Gyula gróf fölment a pódiumra Bedy-Schwimmer mellé és nagy tetszéssel fogadott beszédben megvédte a feminista törekvéseket.

A lakoma.

Este a Royal-szálló éttermében banket volt, amelyen megjelent Apponyi Albert gróf is. Az első felköszöntőt Déry Zoltán mondta Andrássyra. Örömmel látja Apponyit

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János kötszer gyárában (Rákóczi-ut, Bémer-tér.)

ahol óriási választékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban

és kitűnő kivitelben készíttetnek.

Telefon 419

e társaságban, Együtt fognak dolgozni a jelenlegi rezsim megbuktatására.

Apponyi kiemelte, hogy formákban lehetnek eltérések köztük, de egy cél felé törekcsenek.

Hadik János gróf a gyárak dolgozó millióit köszöntötte föl.

Szervezkednek az ügyvédjelöltek

Megalakult a Nagyváradi Ügyvédjelöltek Egyesülete.

Az ügyvédjelöltek hatalmas tábora végre az öntudatos, erős szervezkedés terére lépett. Eddig alig volt köztük más összetartó erő, mint az ügyvédi kamarai lajstrom és a kollegiálitás, azonban volt erős, hatalmas szervezetük, amelyben összefogva, együttes erővel, küzdhessenek, munkálkodhassanak jogos érdekeikért.

Vasárnap délután alakult meg a Nagyváradi Ügyvédjelöltek Egyesülete, mint az országos egyesület fiókja.

Az Ügyvédi Kamara nagytermében jöttek össze a nagyváradi ügyvédjelöltek, akik az alakuló közgyűlésen csaknem teljes számmal megjelentek. Igen sokan voltak a vidékről beérkezett ügyvédjelöltek is.

Budapestről, az Országos Egyesület is képviseltette magát az alakuló közgyűlésen. Az Egyesület megbízásából dr. Tóth László egyesületi alelnök, dr. Tarczay Tivadar egyesületi titkár és dr. Sárffy Alfréd jöttek Nagyváradra, ők irányították a szervezkedés munkáját.

Az alakuló közgyűlés a leglelkesebb hangulatban folyt le és igen sok nagyhatású, nívós beszéd hangzott el, amelyekben élénk színekkel vázolták az ügyvédjelöltek mai helyzetét és a legközelebbi jövő hatalmas teendőit. Nagy hatás- és állandó zugó helyeslés mellett fejtették ki a szervezkedés jogos és szükséges voltát és az az erős egyhangu lelkesedés, amelylyel a központ által javasolt határozati javaslatokat elfogadták, a legjobb biztatás arra nézve, hogy a most nekiinduló, fáradhatatlan agitációjuk teljes sikerrel járnak és törekvéseiknek meglesz a méltó eredménye.

Első céljuk, hogy jogviszonyaik rendszeren, törvény útján, intézményileg, igazságosan, jogos igényeiknek megfelelőleg legyenek rendezve.

Határozati javaslatot fogadtak el, amelyben kívánják az 1912 évi VII. t.-c. 2. §-ának a módosítását.

Ennek a paragrafusnak a második bekezdése igazságtalan és sérelmes a mai ügyvédjelöltekre. Kívánják tehát, hogy ez a törvény csak azokra az ügyvédjelöltekre vonatkozzék, akik a törvény életbeléptetése idején, 1912. május 1-én még nem voltak bevezetve az ügyvédjelöltek névjegyzékébe. Vagy rosszabb esetben, ha ez semmi módon sem volna kivihető, úgy a törvényben

engedett egy és fél évi átmeneti idő az új polgári perrendtartás életbeléptetéséig legyen meghosszabbítva.

A Nagyváradi Ügyvédjelöltek Egyesületének tisztikara a következőképp alakult meg: Elnök dr. Sziber Nándor, titkár dr. Guttman Dezső, jegyző dr. Révész József, pénztáros dr. Kenéz Jenő. A választmány tagjai a következők: rendes tagok dr. Völgyi Gábor, dr. Kenyeres Gyula, dr. Katz Lipót és dr. Simonyi Simon. Pótagok: Róber Béla és Kovács Andor.

A gyantái csodaorvos

Egy kuruzsló üzelmei.

A tenkei járásban nem csinálnak egymásnak nagy konkurenciát az orvosok, lévén a létszámuk egy. Talán épen ez az oka annak, hogy Gyantán az egyik községi esküdt Szelezsán Vaszali felesapott orvosnak. Hogy honnan szerezte a tudását, melyik egyetemen nyert oklevelet, azt nem lehet tudni, de hogy több volt a kliense, mint egy rendes orvosnak, azt a hivatalos iratok tanúsítják. Szelezsán Vaszali kliensei vegyesek voltak.

A névsorban hol emberek, hol állatok szerepeltek. Gyógyított ő mindent, ami csak hozzá került. Rendes recepteket állított ki minden beteg részére. Természetesen nem díjtalanul. Lehet, hogy egy-két esetben eredménytel is dolgozott Vaszali, mert híre messze vidékre elterjedt és csak úgy özönlött a sok beteg hozzá.

A gyantái volt gyógyszerész, Lénárt János a receptekre minden esetben ki is adta a gyógyszereket. Vaszali üzlete kitűnően ment. Csodás hírek keringtek felőle. Megengedték a rendelő órákat, sőt talán elő is segítették. Gyantának olyan idegenforgalma keletkezett, hogy szinte örültek neki.

Mikor legjobban virágzott az orvosi mesterség, akkor cserélt gazdát a gyantái gyógyszerész. Az új gyógyszerész már másképp gondolkodott Vaszali felől és nem volt hajlandó megcsinálni azokat a kotyvasztékokat, amiket dr. Vaszali összefirkált az ő ákom-bákom betűivel.

Az új gyógyszerész az összes recepteket összepakkolta és egy jelentős kíséretében beküldte Fráter Emil főszolgabírónak Tenkére. Százhetvenegy darab recept került így hivatalos eljárás alá. Tenkén a főszolgabíróságnál nem tudták, mit csináljanak a furesa rendelésekkel. Korbucz Ágoston járási irodatiszt olvasta fel a gyógyszereket, melyek között nagyon dominált az olomeetes víz. De voltak olyan szerek is, melyektől, ha sohse volt is beteg az illető ember vagy állat, föltétlenül a tulvilágra költözött volna.

A recepteket tegnap a járásbíróshoz tették át. A bíróságnál megindul az eljárás úgy a csudadoktor ellen, mint a betegek ellen.

Gyanus haláleset.

Kolera riadalom Álmosdon.

Tegnap délelőtt nagy riadalmat okozott egy sükszavu távirat, melyet a székelyhídi főszolgabíró küldött Fráter Barnabás alispánnak.

A táviratban mindössze a következők állottak:

Álmosdon Nagy Bálintné 24 éves kolera gyanus körülmények között meghalt

Főszolgabíró.

A sükszavu, de annál veszedelmesebb tartalmu távirat egyszerre mozgósította az egész vármegye házáát. Meglepett mindenkit annál is inkább, mert Biharvármegyében oly szigorú óvintézkedéseket tettek a kolera ellen, hogy szinte lehetetlenségnek tartották, hogy ide is bejöhessen a rémes betegség.

Különösen Fráter Barnabás alispánt lepte meg a rém hír. A távirat vétele után nyomban intézkedett, hogy ha tényleg fel is lépett a baj, azt azonnal el is fojtsák. Ép utra készen állott már az alispán, a távirat megérkezével azonban elhalasztotta az utat és személyesen intézkedett.

Magához kérette Mórucz Ernő megyei főorvost, akivel rövid ideig tanácskozott. A főorvost is meglepte a távirat, mert az egész vármegyéből tudja, hogy melyik községbe érkeztek veszedelmes helyről emberek, ezek között azonban Álmosd nem szerepel.

Az alispán rendelkezése a legközelebb induló vonattal a főorvos Székelyhidra utazott. E közben Álmosdon a legmesszebbmenő óvintézkedéseket fogatosították. A gyanus halálesetről tudósítók a következőket jelenti:

Nagy Bálint községi tüzoltó vasárnap éjjel a községnázán éjjeli szolgálatot teljesített. Este 24 éves feleségével és két kis gyermekével odahaza megvacorázott és aztán a legjobb egészségben hagyta el családját. Reggel, mikor szolgálatából hazament Nagy Bálint, az udvar egész csendes volt. Az asszony nem adott enni a jószágoknak, az ajtók zárva voltak, csak a szobából hallatszott ki a két kis gyermek keserves sirása.

Nagy Bálint hiába dörömbölt az ajtón, nem jelentkezett senki. Végül is feltörte az ajtót. A szobában minden azon módon volt, mint azt este hagyta. Az egyik ágyban a két gyermek sirt és várták, míg felöltözteti őket az anyjuk. A másik ágyban feküdt némán mozdulatlanul Nagyné. Az ágy nagy rendtelenségben volt, a párnán nedves foltok látszottak.

A szerencsétlen ember kétségbeesve rohant az ágyhoz s költögetni kezdte a feleségét s eközben jött tudatára, hogy az asszony halott. Az esetet jelentette az előljárárságnak és a főszolgabírónak. Kiss Vilmos dr. járási orvos azonnal kiutazott Álmosdra és megvizsgálta a hullát.

A halál okát teljes biztonsággal megállapítani nem tudta, azonban a körülményekből kolera következtetett és ezért jelentést tett az alispánnak. A gyanus házban az óv-

Mig a készlet tart! A volt Fráter és Kosminszky cégtől fennmaradt árukat megvettem és azt 26-ától kezdve elárusítom a volt helyiségben Rákóczi-ut.

ÁRJEGYZÉK KIVONAT:

Női harisnya kötött, ezelőtt	— .70 fill. most	— .28 fill.
Férfi zokni	• 1.10 • •	— .28 •
Finom mintás	• 1.40 • •	— .60 •
Selyem ernyők	• 7.— kör. •	3.30 •
Len férfi zsebkendő	• 1.50 fill. most	— .46 fill.

Ezenkívül himzések, csipkék, szalagok, zsebkendők és minden raktáron levő áruk igen olcsó árért.

Klein Sándor és Tsa

intézkedéseket fogantatosították. Tegnap délelőtt a hullát felboncolták és a belső részeket elküldték a kolozsvári vizsgáló állomásra, honnan még tegnap nem érkezett értesítés.

Móricz Ernő főorvos a déli vonattal Székelyhidra utazott, honnan Szunyogh Barna és dr Kiss Vilmos társaságában Álmosdra ment át. Az eddigi vizsgálat körülményei azt bizonyítják, hogy nem koleráról van szó. Az elhunyt asszony lánykorában szivbajos volt s

már asszonykorában kétszer volt erős szivgörese. Az orvosok véleménye szerint szivszélhűdés volt a hirtelen halál oka.

Jelenleg nagy izgalommal várják a kolozsvári állomás jelentését. Addig is az álmosdi tüzoltó háza szigorú zár alatt van s a lakosságot valósággal megbénítja a félelem. A vizsgálat eredményét mára várják.

A Bihoreana csatlakozik.

A szentszék tervéhez, legalább is az oláh bank korifeusai ezt kilátásba helyezték. A szentszékot ugyanis a város iránti jóindulat vezette, amikor az összhang kedvéért ártirt a Bihoreánához, hogy ilyen és ilyen tervekkel foglalkoznak, vajjon nem volnának-e ők is hajlandók az utca és a tér stilusa, harmóniája kedvéért alkalmazni épületükön a szükséges átalakításokat.

Miután ez is meg lesz, a jelenlegi kávéházas épületet megnagyobbítják, hihetleg két emeletre huzzák és külsőleg is rendbe hozzák.

Ezek a nyers tervek forrnak most a gör. keletiek aulájában. Örvendetes haladás lenne, ha megvalósulnának. A Szt. László-tér rendkívül sokat nyerne szépségben s a szentszék a város haláljára tarthatna számot.

Milliók építkezések a Szt. László-téren

A gör. keleti szentszék tervei. — Impozáns paloták készülnek. — Belső harc a konsistorium kebelében. — A Bihoreana is építkezni fog. —

*

Nagy jelentőségű tervek fekszenek a gör. keleti szentszék előtt. Csendben és meglehetősen önállósággal olyan elhatározásra jutottak, amely méltán dícséretükre válhat, ha valóban megvalósul.

A tervek természetesen a gör. keleti szentszék, illetőleg a gör. keleti egyházi alapítványok érdekeit tartották szem előtt, de oly nagy jelentőségük van a város szépségeti, közgazdasági életében is, hogy lehetetlen szó nélkül elmenni mellettük.

Nem hallgathatjuk el ezuttal azt a körülményt sem, hogy ezelőtt egy évvel éppen a *Tiszántul* volt az, amely rámutatott a vizsgált állapotokra, lehetetlen helyzetekre (a Fundatia Santului Nicolau kopott aranybetűi alatt ledér nők mosolyognak.) És ez a felszólalás *megszivvelésre* talált illetékes körökben, lassan, csendben akció indult, hogy meg kell szüntetni azokat a vizsgált állapotokat, amelyek az alapítványi épületek körül uralkodnak.

A három épület.

Aki megáll a Kishid piactéri feljárójánál és gyönyörködni akar a drága, aszfaltos piacunkban, annak rögtön szemet szur a Mezey Mihály-utca sarkán álló öreg, sárga ház, a *Fundatia Santului Nicolau* alapítvány épülete. Valaha kegyes célokot szolgált az az épület; a jövő generáció oláhjait nevelte. Ma ódon kapuján piros perkál szoknyák libegnek ki-be, mohos udvarában mosónők nyelvelnek, ósdi ablakain pedig pudeser nők tekintgetnek alá. Az internátust elvitték a Lukács György-utcaára.

Az épület mellett a Mezey Mihály-utcaára néző fronttal áll a másik régi ház, rogyadozó erkéllyel, keshedt falakkal. Itt is nomád népek laknak. Ennek az alapítványnak *külön kezelősége van*, amely eddig elzárkózott még a legesekélyebb renoválás-tól is.

— Jó az ugy is, mondták és mindig megtagadták a javítás iránti kérelmeket. Mutatja is a ház jelenlegi állapota.

A harmadik épület, már a Kapucinus-utcaára néz, jelenleg az *Oroszlán* vendéglő és virul falai között.

Ez a három épület teljesen elrontja a Szent László-tér nagyszerű perspektíváját.

Omladozó, moeskos falaikkal izléstelenül rikitottak ki a környezetből.

Bérpaloták lesznek.

Az alapítványok kezelőségei már régebben tervbe vette eme házak intenzivebb értékesítését. Persze az ilyen modernebb gazdálkodási eszmék ellen temérdek a vétó.

Mindamellettt keresztül vitték, hogy az épületeket néha-néha renováltatni, bérbeadni lehetett.

Azonban ma már annyira megviselte az idő az épületeket, hogy további jókarban tartásuk egyáltalán nem gazdaságos. Ezért az alap kezelősége azzal a tervvel lépett a szentszék elé, hogy

a mai Szent Miklós alapítvány és a másik két épület helyébe emeljenek modern, emeletes bérpalotákat.

A szentszék előzetes információk alapján szintén helyeselte a terveket, impozánsnak találta. Munkatársunk beszélt egy igen autentikus és magasállású egyénnel, aki teljesen megerősítette hirasunkat.

— A tervek már készen is vannak és valóban nagyszerűen fogják emelni az új paloták a Szent László szépségét. Valószínűleg successzive fogjuk megvalósítani a terveket. Egyelőre a Nicolau alapítvány épületét bemeszeltetjük fehérre, mert erre kerül legutoljára sor.

— *Nyilvános pályázatot* fogunk kiírni, az építkezési tervekre s lehetőleg elsőbbséget adunk a localis iparnak.

Harc a maradiakkal.

Legkétségesebb a Mezey Mihály-utca-ban lévő vén ház sorsa. Ennek az alapnak külön kezelősége van, csupa öreg emberek-ből áll, akik megijednek minden újítástól.

Kijelentették, hogy *nem csatlakoznak* a többi tervhez, nem rombolják le a házat, egy állapotban tartják, amíg csak lehet.

Erre erős akciót indítottak a kezelőség leszerelésére. Mindeddig azonban minden eredmény nélkül. A liberális elem nem adta föl a reményt s ha másként nem megy, *kibőjtöli a kezelőséget*.

..HIREK..

Gróf Széchényi Miklós püspök látogatásai. Gróf Széchényi Miklós megyés püspök tegnap Brém Lőrinc titkár kíséretében több látogatást tett a városban. Meglátogatta báró *Szentkereszthy* Zsigmond v. b. t. t. táblai einököt, akinek bucsulátogatását viszonzotta. Innen *Rimler* Károly polgármestert kereste fel a városházán, majd a *Katholikus Kör* épülő új palotáját tekintette meg. A megyés püspök bejárta a palota földszinti helyiségeit s behatóan érdeklődött az építkezés haladása iránt.

*** Látogatások Geszten.** Vasárnap látogatói voltak a Geszten tartózkodó miniszterelnöknek. A gazdaságával elfoglalt miniszterelnököt egy napra kiközöktették a rendes kerékvágásból: Feledtették vele a politikát, gazdaságot és eltöltötték vele egy szép napot, melyen csak barátság-ról volt szó. Ott voltak: *Sándor* János belügyminiszter, *Miskolczy* Ferenc és *Fráter* Barnabás alispán. A látogatás értesülésünk szerint barátságos összejövetel volt, amely este ért véget, mikor is a vendégek elutaztak.

*** Széchényi püspök dinert ad a polgármesterek tiszteletére.** E hó végén nagy napjai lesznek Nagyvárad városának: itt tartják kongresszusukat a magyar városok polgármesterei. Gróf Széchényi Miklós püspök ebből az alkalomból e hó 29-én este 7 órakor dinert ad, melyre a kongresszus tagjait meghívja. Ezt a szándékát közölte is a püspök *Rimler* Károly polgármesterrel, a ki előre is köszönettel fogadta Széchényi püspök lekötendő figyelmét.

*** A pótsorozás napja.** Nagyvárad város katonaugyosztálya ezuton is tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a pótsorozás nem szeptember 20-án, hanem szeptember 30-án lesz megtartva.

Kováts Kálmán

mű-asztalos

Nagyvárad, Vámház-utca 33. (Gázgyárral szemben.)

Készít: egyszerű és mű-buto-rokat, teljes lakásberendezést, valamint mindennemű asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

* **A megyei munkapárt értekezlete.** Biharvármegye törvényhatósága holnap tartja meg őszi közgyűlését. Ezt megelőzőleg ma este 5 órakor a megyei munkapárt értekezletet tart a Pannónia éttermében. Az értekezleten állást foglalnak a vármegye bizalmi indítványa tárgyában is. Erre való tekintettel a párt tagjai csaknem teljes számban jelennek meg az értekezleten.

* **Csanády Jenő balesete.** A nagyszalontai járás főszolgabírája Csanády Jenő tegnap komoly veszélyben forgott. A főszolgabíró ugyanis kikocsizott s maga hajtotta a tüzes paripákat. Utközben a lovak megbokrosodtak. Csanády vasmarokkal ragadta meg a gyeplőt, mire a lovak visszahőköltek. Ennek következtében a kocsis összetört és a főszolgabíró leesett. A veszélyes helyzetbe jutott Csanády nem bocsátotta el a gyeplőt és így közvetlen a lovak mellé esett, melyek több helyen össze taposták. A főszolgabíró karján és fején szenvedett kisebb sérüléseket.

* **Dicséretes állapotok.** A mult napok egyikén kissé szigorú hangon tárgyalták a székelylekiek állásfoglalását az új járási székhellyel szemben. Mint tudósítónk értesít, a viszonyok nem is olyan rosszak, az utóbbi időben sokat változtak s a lelkész buzgólkodása folytán már a fogasztási szövetkezet is kitűnően működik. Falopásról, vadorzásról szó sincs, a nép igen dicséretes viszonyok közt él és nem is gondolnak arra, hogy valami erőszakos viselkedéssel pressziót gyakoroljanak. Ezeket természetesen mi is szívesen koncedáljuk.

* **Eltűnt igazgató** A Bonbonniere színház sorsában úgy látszik, hogy nem lesz soha változás. Direktorkor jönnek, direktorkor mennek igen: elmennek, ellépnek, vagy ha tetszik, meglépnek. Minden bejelentés nélkül. Tegnap Háber Pál, karmester, aki igazgató is volt, tegnap este eltűnt. Még délután 5 órakor látták. Este 9-kor nem ment fel zongorázni. Az előadást nem lehetett megkezdeni. Végre híre ment, hogy a direktor eltűnt. A közönség jól mulatott ezen a műsoron kívüli számon. Azért tartottak előadást, de a tagok nem kaptak gázsit. Tegnap t. i. véletlenül 15-ike volt, tehát fizetési nap. Milyen jól rendezte ezt a boldogult direktor. A főpincérnek odaveszett 1000 korona kauciója, a titkárnak két havi, a tagoknak félhavi fizetése. A züllés tanyája fölé tehát ismét esend borul. Az a kár, hogy nem véglegesen. Mert Biharországban csak kell, hogy legyen egy darab romlott Pest!

* **Iskolaszentelés Tasnádszántón.** Lélekemelő ünnepélyben volt részük szeptember 14-én, vasárnap a tasnádszántói róm. kath. híveknek. Ekkor áldotta meg Dorogi Pál lelkész az ottani új, diszes, taneszközökkel teljesen felszerelt új iskolát. Délelőtt 10 órakor a hitközség apraja, nagyja ünnepélyes körmenetben, harangzúgás, lobogó zászlók alatt, ájtatos énekléssel vonult ki az új iskolához. Az iskola előtt

Dorogi Pál lelkész szép beszédet intézett a jelenlevő, nagyszámu hívekhez, melyben az iskolának fontosságát esetezte egyházi, mint hazafias szempontból. A beszéd végével gyönyörű szertartások között megáldotta a virágokkal szépen feldiszitett iskolát. Azután ismét beszédet intézett a hívekhez. A tanítót a gyermekeknek vallás-erköcsi és hazafias nevelésére, a szülőket a megyés püspök iránti hálára, szeretetre, a gyermekeknek az iskolába való szorgalmas küldésére, a gyermekeket szülőik és tanítójuk iránti tisztelőre és engedelmesre buzdította. A megáldás végeztével a jelenlevők ismét körmenetben visszatértek a templomba és megkezdődött a szentmise. Az iskolának felépítése 8332 kor. 23 fillérbe került. Ebből 4000 koronát gróf Széchényi Miklós püspök a saját pénztárából fedezett, a hitközség 2133 kor. 20 fillérrel, az egyházmegyei segélyalapok pedig 2199 kor. 03 fillérrel járultak az építkezés költségeihez.

* **Preisz Károly családjának ellátása.** A megrendítő tragikus módon kiszorított Preisz Károly volt honvédfőhadnagy, hadapródiskolai tanár családjáról gondoskodott a honvédelmi miniszter s erről értesítette Nagyvárad városát. A miniszter leirata szerint özv. Preisz Károlyné részére évi 900 korona nyugdíjat állapított meg; míg a három kis gyermeknek egyenkint évi 180—180 korona neveltetési járulékot szabott ki, nagy korúságukig. Ez bizony édes kevés, mert ennyiért egy gyermeket nem lehet eltartani manapság még a legegyszerűbb viszonyok között sem.

* **Ellenőrzik a tejeseket.** Tegnap hajnalban a rendőrfőkapitány rendeletére a vámonknál feltartóztatták a tejtermékeket szállító kocsikát, mely alkalommal dr. Rosinger Anur városi fővegyész mintákat vettett Kolontáry János rendőrfogalmazó segédletével körülbelül 14.000 liter tejből. A városi fővegyész vegyelemzés végett beszállította a vett mintákat laboratóriumába, a tejtulajdonosok neveit pedig jegyzékbe vették, ha egyik, vagy másik tejtermelőnek behozott teje hamisított, vagy túl gyengének találtatnék, az illetők ellen a kihágási eljárást folyamatba teszik, azonkívül az illetők neveit, mint megbüntett tejtermelőket, a nyilvánosság elé fogják állítani. A tegnapi napon megkezdett vizsgálatot a kora reggeli órákban folytatni fogja a helyi piacon a városi fővegyész.

* **Jegyzőválasztás Szalontán és Sarkadkeresztúron.** A költő Kálmán halálával megüresedett jegyzői állásra tegnap egyhangulag Márkus János volt jeles nagyvárad újságíró az újonnan rendszeresített állásra pedig Engi Zoltánt választották meg. Sarkadkeresztúron Porteleki Sándor felfüggesztése által megüresedett helyre szintén egyhangulag Szabó István cséffai segédjegyzőt választották meg.

* **A szüret idejének megállapítása.** Nagyvárad város hegyi választmánya vasárnap délelőtt ülést tartott a városházán, dr. Molnár Imre elnöke alatt. Az apróbb folyó ügyeken kívül elhatározták, hogy a

szüret határidejének megállapítása tárgyában szeptember hó 21-én délelőtt 11 órakor közgyűlést tart a hegyközség. Hir szerint a hegyi választmány, tekintettel a szőlő nagymérvű rothadására, azon javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, hogy októberber 5-re tüzzék ki a szüret megkezdésének idejét.

* **Veni Sancte a jogakadémián.**

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia tegnap tartotta tanévmegnyitó ünnepélyét. Délelőtt 10 órakor volt az ünnepélyes Veni Sancte a premonstreiek templomában, amelyeken dr. Kiss Géza dékán és a tanári kar vezetése mellett a jogászok nagy számmal vettek részt. Az ünnepélyes szent misét és a Veni Sanctét, amelyen a nagyvárad jogásztársadalom igen sok kiváló tagja megjelent, dr. Némethy Gyula jogakadémiai hitészónok, kanonok, az akadémia tanára tartotta.

* **Tudja-e a főorvos ur,** hogy most nagyvásár van? Biztosan tudja, talán még ki is ment, talán még szét is nézett egy kicsit, hiszen elvögre kötelessége, meg aztán kolerás világ van. Ha kint volt, szét nézett, akkor miért nem vette észre, hogy az egész nagyvásárt ellepték a piaci gyümölcsárusok, akik rothadó barackokat árulnak. Apró kifőzések is vannak kedves Főorvos ur, ahol két tálban hánytató káposzta poshad, benne igen szép paprika senyved, körötte por, piszok uszik, hőmpölyög, belebukik a nyitott tálakba. És két nap mulva, vagy talán már holnap felüti fejét a kis kolera. Honnan jött, ki hozta, hogy született? . . . Így született kedves doktor ur. Vagy nem tetszett kint lenni? Az más.

* **Vámbéri Ármin meghalt.** A magyar tudományos világnak gyásza van: kiváló nyelvtudósunk, Vámbéri Ármin nyolcvanegy éves korában vasárnap éjszaka budapesti lakásán meghalt. Halála súlyos veszteség a magyar tudományos világra, mert hisz Vámbéri Ármin, a hirneves orientalista neve nemcsak Magyarországon, hanem az egész művelt világon ismeretes. A török-magyar nyelvrokonságnak volt tudós, meggyőződéses, lelkes harcosa és egész életének hatalmas munkája ugyszólván e körül a kérdés körül forgott, közvetlen amellet harcolt, hogy a magyar nyelv a törökkel van legközelebbi rokonságban. Ezt az állítást azonban megdöntötték. Vámbéri 1832-ben Dunaszerdahelyen született. Nagy tehetsége volt a keleti nyelvekhez és Konstantinápolyba ment hogy a török nyelvet teljesen elsajátítsa. 1860-ban lett a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, az Akadémia segítségével tette meg nevezetes közép-ázsiai utazását. Dervisnek adva ki magát, nagyrészt gyalog tette meg az utat. Elsősorban természetesen nyelvészeti kutatásokat végzett, de könyvében utjának minden impressziójáról beszámolt és érdekes, hü képét adta Kelet-ázsianak. A hetvenes években lett egyetemi tanár. Pár nap óta betegeskedett. Eremlmeszedése volt és vasárnap éjszaka teljen észrevétlenül halt meg. Csak reggel tudták meg

Nyári amerikai cipők a legszebbek

REINNÁL Rákóczi-ut.

Telefon 10-74.

hogy halott. Feleségén kívül fia, Vámbéri Ruzstem egyet. tanár és két kis unokája gyászolja. — Temetése ma, kedden délután lesz.

* **Tagosítás a vaskóhi járásban.** Legutóbb megírtuk, hogy a vaskóhi járásban nagyszabású gazdasági akció indult meg, melynek célja a lakosság helyzetének javítása. A földművelésügyi kormány kirendeltségétől nyolcan meg is jelentek a vaskóhi járásban és tanulmányozták a környéket. A tisztviselők kocsiokon, lóháton barangolták be a hegyes vidéket és csináltak mindenütt fontos jegyzeteket. A végleges megállapodásokról eddig még nem értesítettek az érdekelteket.

* **Ne bántsuk a vadgesztenye fákat.** A város főkertésze a következő közlésre kért bennünket: Ismételve kérem a közönséget, hogy a vadgesztenye verést lehetőleg akadályozza meg. A lehullott gesztenyék szívesen át engedem, de a fákat kimélni méltóztassanak, mert a kövel, ruddal való verés sok kárt tesz a dísz növényekben. Tisztelettel Fehér Imre városi főkertész.

* **Táncitanítási jelentés.** Tisztelettel értesitem Nagyvárad és vidéke nagyérdemű közönségét, hogy Nagyváradon Teleki-utca 13. szám alatt egy 8 hétre terjedő tánciskolát nyitok, melyben minden újabb táncok a legmodernebb stílusban oktatva lesznek. Gentry bostoni magánórát intelligens uri családoknál úgy csoportok, mint egyes személyek részére szívesen és előnyös feltételek mellett adok. Iskolai növendékeknek délután 5-7 óráig, felnőtteknek 8-10 óráig. Beiratkozni a tánciskola helyiségében a nap bármely órájában lehet és lakásomon: Katolikus Legényegyletben. Becses pártfogását kéri tisztelettel: *Herlitska Nándor*, okleveles táncitanító.

FLEGMAN

női-divat terme
kiváló szabású
angol kosztümöt és francia
ruhát mérsékelt árakban
készít.

* **Világhírű táncosok a Vigadóban.** Ma, kedden szenzációs, egy napi műsort mutatnak be a Vigadó mozgósínházban. A filmpiac sikerült újdonságai szerepelnek a műsorban, amely csak ma lesz látható. Előre felhívjuk a figyelmet a holnap kezdődő attrakcióra. A 4 Dréhton világhírű táncnégyes vendéggátéka lesz ez, akik briliáns művészetükkel mindenütt nagy feltűnést keltettek. Előadások kezdete délután 6 órakor.

* **Rimanóczy-étterem,** helybeli és vidéki intelligens családok találkozó helye. *Estélyek, társas vacsorák és összejövetel*k részére külön termek. *Kitűnő italok, izletes magyar konyha.* Abonensek elfogadjatnak. Szíves pártfogást kér a bérlő.

x **Farkas-féle parkett-pasta** tükör fényessé varázsolja parkettjeit! Kilója 2-40 kor. fél kilós próbadoboz 1-20 kor. Kapható: Farkas István Apolló Drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. B. Fröhlich hentes üzlet mellett.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő redeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x **Össi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

* **Kálvária-utca 20** számú új háznál egy földszinti utcai modern 4 szobás lakás november elsőre jutányos árban kiadó.

* **Ingtatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Szöllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x **Fényes kitűtetés.** Egy nagyváradai cukorka és csokoládé nagykereskedőt fényes kitűtetés ért. Kitűtetésnek nevezhető ugyanis az, amidőn a sok pályázó közül Vilmos német császár kedvelt cukorkáinak elárúsításával Theodor Hildebrand berlini gyáros, udvari szál-lító, az itteni Aszódi Mihályt, az erre hivatott elismert cukorka szakembert bizta meg az egyedelarúsítással. Így a közeli napokban már a nagyváradai elite közönség élvezettel fogja fogyasztani a világ legelső berlini cukorka különlegességeit és így bizonyosan a cukorka szakértők megfogják tudni bírálni, hogy cukorkát és csokoládé bonbonokat mindig az Aszódi üzletében lehet beszerezni. Mintán 3 üzlettel rendelkezik, fogyasztása igen nagy, azért cukorkái mindig frissek és élvezhetők. Fő-üzlet Kossuth-utca, fiókok Rákóczi-ut és Kert-utca. A Rákóczi-utcai üzlet, mivel csak cukorkákat árusít, vasárnap egész nap nyitva van.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyógyító gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fém-csiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

* **Kossuth-utca 12. sz. ház emeletén** háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Szabadkai női tambura zenekar a Korona kávéházban.** Ma és minden este a Korona kávéházban hangversenyez az országos hírnévnek örvendő szabadkai női tambura zenekar *Kurina* Mátyas karmester vezetése alatt egy elsőrangú erőkből összeállított tambura és énekkar, naponta változatos műsorral, a társulat magán és ének számokkal működik közre, a társulat tagjai: Szatmári Lilike, Balogh Mariska, Péchi Margit, Szűcs Annuska és Vég Micike énekesnők. Kezdet este 8 órakor, szabad bemenet. Szíves pártfogást kér *Kurina* Mátyas karmester.

x **Megérkeztek** szép őszi újdonságaim és nagyon olcsó árban árusítom *Ujhelyi Róza*, Rákóczi-ut 2. Bazár-épület.

x **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanító bácsi, hogy a legtöbb fiú és leány az iskolatáskákat, tolltartót és könyvszíjat a **Párizsi Bazárban** vásárolja, a Sas palotában a Szent László téren. Menjünk mi is oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék és ajándéktárgyakban.

* **A kocsitartó** közönség szíves figyelmét felhívjuk **ÜVEGES JÁNOS** kerépgyártó munkáira **Báthory-u. 9. sz. Jutányos árak.** Meghívásra azonnal megjelenek.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata

Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készít:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Allandó nagy raktár fűzővédőkben.* Telefonszám 827.

x **Okleveles tanítónő** — mérsékelt díj mellett — órákat ad *iskolai tantárgyakból*, valamint *zongora és hegedűből*, akár saját lakásán, vagy pedig házhoz járva. Kivánatra tanít *rajzot és olajfestést* is. *Lakatos-utca 11. sz. a.*

x **Iskola idényre** torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20-25 szimig 2 korona, 26-28 számig 4 korona, 29-34 számig 5 korona. Fiu boksz cipő 35-39 számig 7 korona, női chevrou vagy boksz cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boksz cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve *Feketénél*, Szent-János-utca, Kispipa mellett.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javitások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a lediszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecsel vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, tűzletli vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelenek.

x **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilonban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Körház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó automobilon a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerkesztésben csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél találhatóunk u. m. író és rajzszerkesztés, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai liszter és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csödből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 2-50 fillérért. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, gal-lérok 20 fillértől, 3000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rákóczi-ut 18.

x **Vörösbör!** Nyáron a legkellemesebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédés *csemegezőllő*; kitűnő pecsenye és *pezsgőborok*; *kőbányai* maláta és szalon *sörök*, **MERTZ NÁNDOR** csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: 448. sz.

x **Meghívó kóstolóra!** Chokoládéval töltött tápláló és hizláló mézes sütemény megízlelésére, ezen elsőrangú cikk jóságárolói meggyőződés miatt Nagyvárad és vidéke közönségét tisztelettel meghívják **Benedek Testvérek** kávé és fűszer szegmentes Csukorka Bonbonier tulajdonosai a Bémer-téri korzón.

x **Érdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László** és **Tsa** uri-, női- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka **Sal Ferenc**-utca 17. Telefon 832 sz.

x **Tekintettel a rossz pénzüszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamon**-nál Szent János-utca 4. sz. alatt.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szőrme és plüs kabátokat, szőnyeget stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt *Hatvany* és *Szentmiklósy* szűcsök, Nagy Sándor-u. 1.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

x **Régiség kedvelőknek!** Egy teherteműs szekrény remek kivitelű, kitűnő karban lévő értékes régiség áll megvételre. Temető-u. 17. sz. jobbra, első ajtó.

A KOBRAK

CZIPÓRAKTÁRBAN

RÁKÓCZI-UT 3. SZ.

az összes férfi-, női és gyermek-cipők, valamint a mellékcikkek árusítása

jutányos ár

mellét megkezdődött.

Valódi PERZSA szőnyegek

és legfinomabb kivitelű **CSILÁROK** óriási választékban a Budapesti fűtőletünkből megérkeztek. Meglepő **OLCSÓ ÁRAK** míg a készlet tart. Megtekinthető vételkényszer nélkül.

vétel **STERNBERG** és eladás régiség, ékszer és műkereskedés **Szt. László-tér, Kishidfő.**

Egy jó házból való fin tanulóul

felvétetik fizetéssel

Tátray Gusztáv

kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

Legszebb és legolcsóbb zománctáblák

Diósy Sománál

Telefon 839.

Telefon 839.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerőssel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán,** passagé-kapu mellett.

Fogak és fogsorok egy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpaddás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

viszgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Szülők figyelmébe!

Legjobb gyermek cipők teljes íru kelengyék legolcsóbban

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

IRODALOM

Uj Idők. Magas irodalmi színvonalu tartalommal jelent meg e héten a magyar családok kedvelt hetilapja: az Uj Idők. Kiss Józsefnek arcképe alatt két versét találjuk. Lovik Károly mesteri elbeszélést írt „Éjféle beszélgetés” címmel. Náday Pál társadalmi cikke a modern kertekről szól. Zsoldos László novellát írt, Kémeri Sándor pedig a fellahok életét ösmerteti. Paál Jób cikke stb. egészíti ki a lap szövegrészét. A lap gazdag illusztrativ része felöleli az elmúlt hét aktualitását. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 5 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VI. Andrassy-ut 16. szám.

Kis Pajtás. A gyermekvilág kedves lapja szept. 1-én kezdte meg új évfolyamát. A beköszöntő után verses és prózai közlemények egész sorozata következik: Tomi indiánus fiúcska levele, Jöjj el Szentlélek Uristen, Szerecsenpályázat, Az állatok játék-körben, A ravasz sündisznó, Nem állja a francia, Gyöngyöm Pista meg a marka, G. Miklóssy Ilona: Árva Rózsika története, Cseffalvay Aladár: A cserkészfiú és a természet. A Kis Pajtás előfizetési ára egy évre 5 korona.

A Magyar Hirlap sport albuma. A Magyar Hirlap, a legelterjedtebb és legolvasottabb este megjelenő napilap, ez évben is nagy meglepetéssel készül szolgálni karácsonyra az előfizetőinek. Minden egyes előfizetője ugyanis megkapja a Magyar Hirlap Sport Albumát, amely zencációs kivitelű és tartalmu lesz. Az Album fel fogja ölelni az összes sportágakat s ezeknek hivatalos képviselői tollából fog hozni nagyérdeku közleményeket és ismertetéseket. Számos fényképfelvétel és rajz díszíti a fényesen kiállított művet, amely a magyar nyomdaipar remeke lesz. Minden új elő-

fizető is megkapja karácsonyra a Sport Albumot. A Magyar Hirlap a fővárosban már este hat órakor, a vidéken pedig az összes lapokat megelőzve a legkorábban kapható.

Nagyasszonyunk. A serdülő leányoknak nem lehet kedvesebb, jobb folyóiratot adni a Nagyasszonyunknál, mely most lép X. évfolyamába. Most megjelent 1. füzetének tartalma a következő: Donáthy Ferenc: Hadik lovag. R. K.: Zichy Nándorné emlékezete. Haubert Kamilló: Szonettek tüzeben. Izsóf Alajos: Látogatás egy normann királyi leánynál. Orbán Dezső: Dolly Gree. Zászlónk levele Nagyasszonyunk hugához. Páka Jenő: Az aquarell-festés. Mélységbe látó hajó. Gyulay Adám: Regényesek. Kelmévásár. Angol leány levele az ő vakációzásokról. Felsőmódosi Módosy Baby a túrlaton. Bajtay Etelka: A tyukleves. Szerk. üzenet. A Nagyasszonyunk előfizetési ára egy évre 4 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Damjanich-u. 50. sz.

TANÜGY

A főgimnázium Eötvös Önképzőköre.

A nagyváradai premontrei főgimnázium Eötvös Önképzőköre tegnap tartotta alakuló gyűlését Faith Agoston tanárelnök vezetése mellett. A választások eredménye a következő: Elnök Petróczy Zoltán VIII. o. t. Titkár Popovics Andor VIII. o. t. Főjegyző Schweiger Pál VIII. o. t. Főkönyvtáros Székely Lajos VIII. oszt. tan. Főpénztáros Kollárszky Miklós VIII. o. t. 10-es bizottság: Feldmann Ervin, Kakass István, Meduna László, Markovics József, Székely Lajos, Tabéri Iván VIII. o. t. Bary József, Targó Kálmán, Sereghy Mihály és Vámos Mihály VII. o. t. Hármass bizottság: Vámos Gyula, Reviczky György VIII. o. t. és Bartha Andor VII. o. t. Ellenőrök Chirilla G. és Kapusán Illés VIII. tanulók. Ezenkívül választottak még 2 aljegyzőt és 4 alkönyvtárost a VII. o. tanulók közül.

SPORT

A NAC bajnoki versenye.

NAC—Egyetértés = 7:0.

A könség kellemesen csalódott vasárnap egy bajnoki meccset várt és kettőt kapott helyette.

A NAC ifjak a jövő emberei, de már most is megmutatták, hogy megnöttek a szárnyai és a családi hajlékból kimerészkedtek a komoly vizekre is. A kis nacisták mindjárt a játék elején elárulták, hogy oroszlan karmaik vannak s a közönség várakozásának megfelelően szabályos időközökben pontosan adogatták be a goalokat a testileg erősebb és nagyobb BVC játékosoknak.

A lelkes és sokszor megéljenzett kis gárda nem is játszotta végig a meccset és mégis 6 goalt adott a BVC-nak. Az elmaradt 90 perccel a jövő héten játsza le, így tehát még nagyobb lesz az eredmény.

A NAC—Egyetértés várakozáson aluli játékot hozott. A NAC igen sok tartalékkal — ugy látszik kevés tréninggel állt ki a porondra. Az első fél időben mélyen a formáján alul játszott s csak 2 goalt ért el az Egyetértés gyors, de gyenge technikájú játékosai ellen.

Az Egyetértés különben a második félidőben már nem bírta a NAC erősödött ira-

mát és kénytelen volt 5 goalt beengedni, bár a kapus elég ügyesen mozgott a kapu elé koncentrált csapat fedezete alatt.

A meccseket, a sajnós, egyedül játékos nagyváradai bíró Schlézingert vezette az 6 szokott modorban a közönség hangos aszisztálása és ellenőrzése mellett.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Mit tárgyal az esküdtbíróóság?

A nyári vakáció után, holnap, szeptember 17-én kezdi meg ismét működését a nagyváradai esküdtbíróóság. A holnap kezdődő cikluson a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

Szeptember 17—20. *Nádudvari* Antal és társa, gyújtogatás büntette.

Szeptember 22—23. *Mokán* Kosztán és társa halált okozó súlyos testi sértés büntette.

Szeptember 24. *Hasznosi* Mihály, rablás büntette.

Szeptember 24 délután: *Biró* Béla nyomtatvány utján elkövetett rágalmazás vétsége.

Szeptember 15: *Gyulai* László, gyilkosság kísérlete.

Szeptember 26—28. *Pálinkás* János és társa, halált okozó súlyos testi sértés büntette.

Szeptember 29—30. *Borza* Vazul szándékos emberölés büntette.

Szeptember 30. délután: *Gallovich* Károly nyomtatvány utján elkövetett rágalmazás vétsége.

NYILTÉR

Uj fűszer- és csemege üzlet.

Tisztelettel hozom az igen tisztelt vevő közönség szives tudomására, hogy Rákóczy-ut 11. szám alatt (az ujonnan épülő Apollóval szemben) a volt Molnár Ödön-féle helyiségben egy teljesen ujonnan, modernül berendezett

fűszer-, bor-, déligyümölcs és csemege üzletet

nyitottam, hol a leghigiénikusabb kezelés mellett a legfinomabb fűszer- és csemege árut bocsájtom a nagyközönség rendelkezésére. Egyben felhívom a közönség szives figyelmét csokoládé, cukorka és kávé különlegességeim megtekintésére.

Szives támogatást kér, tisztelettel

Harmati Márton.

Telefon 13—26.

Telefon 13—26.

TÁVIRÁTOK

Első gyűlés.

Budapest, szept. 15.

Ma volt az alkotmánypárt első pártgyűlése. Elnökké gróf Andrássy Gyulát, alelnökké gróf Hadik Jánost és Gál Sándort választották. Jegyzők lettek Nerhebeczky György és Kállay Ubul. A többi függetlenségi pártot táviratilag üdvözölték.

Tomcsányi páter ünneplése.

Budapest, szept. 15.

Tomcsányi páternek 50 éves jubileuma alkalmából ma rendkívül meleg ünneplésben volt része. A Katholikus Kör fehértermében nagy gyűlés volt, amelyet gróf Zichy Aladár nyitott meg. Utána emelkedett beszédben gr. Apponyi Albert üdvözölte a pátert, aki meghatva mondott köszönetet. Majd Zichy Aladár zárószavai után a gyűlés véget ért. Tomcsányit az ország minden részéből elhalmozzák üdvözlésekkel.

Hevesvármegye bizalma.

Eger, szept. 15.

Heves vármegye közgyűlése ma heves küzdelem után 55 szótöbbséggel bizalmat szavazott a kormánynak. A bizalmi indítványt gróf Keglevich Gábor nyújtotta be, az ellenindítványt pedig gróf Károlyi Imre.

KÖZGAZDASÁG

Lókiállítás Komádiban.

A biharmegyei gazdasági egyesület a földművelésügyi miniszter támogatásával vasárnap tartotta meg Komádiban nagy érdeklődés mellett a lókiállítást. A környék földbirtokosai és a kisgazdák nagyszámban voltak jelen.

A lókiállítást és díjazást ifj. Tisza István gróf, a lótenyésztési bizottság elnöke, a Gazdasági Egyesület elnöke nevében megnyitotta. Megalakította a bírálóbizottság tagjait és pedig ifj. Tisza István gróf elnökle alatt Krauszakker százados, a szalontai méntelep parancsnoka, Keller György m. kir. főállatorvos, Nagy P. István komádi főbíró, Adamics Géza komádi állatorvos, dr. Márkus Tibor miniszteri segédfogalmazó és Papp Imre, a gazdasági Egyület titkára. A jó loányagból a tenyésztésre megfelelő és legalkalmasabb állatoknak ítéltek oda a megállapított díjakat, melyek az elnök ellenőrzése mellett osztattak ki. Ifj. Tisza István gróf buzdította a jutalmazottakat, hogy igyekezzenek a jövőben is szép és jó jóságokat nevelni és tartani.

Ezekután Papp Imre, a gaz. egyesület alelnöke és titkára emelkedett szólásra s az egyesület nevében lelkesen üdvözölte az egybegyűlt gazdákat.

Délebedre az egyesület új titkárának agilitása és előzetes intézkedése folytán, a komádi község nagyvendéglőjében gyűltek össze, ahol a kiállítók résztvevő érdeklő gazdák úgy a közreműködő tisztviselőkkel nagy számban voltak együtt. Az első szónok K. Szücs János volt, ki a miniszterelnök gróf Tisza István és ifj. Tisza Istvánt, a lótenyésztés-bizottság elnökét éltette. Ezután Frankó Endre főszolgabíró helyettes emelte poharát a kisgazdákra, hogy legyenek büszke jóságokra és fejlesszék, neveljék úgy, hogy akban még az államnak is haszna legyen.

Országos vásár Tenkén. A tenkei országos vásár folyó évi szeptember hó 22-én hétfőn lesz megtartva.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCKICS GYULA.

VIGADÓ

mozgósínház

NAGYVÁRAD,
Fekete Sas-passage.

Ma kedden

Egyetlen egy napi
Szenzációs
műsor!

Holnap szerdán

Rendkívüli nagy
atrakció

a világhírű

4 Brighton

eredeti angol táncsoport.

Minden előadáson
fellépnek.

Csak pár napig!

Előadások 6, 8, 9 órakor

2 órás műsorral!

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepő önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás Alkalmas és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

sirkőraktára és
kőfaragó telepe

Nagyvárad
Rákóczi-u. 20.

Sürgős figyelmeztetés!

Ha illatszer, piperezapann, kozmetikai, arc- és kézpolási, háztartási, hajápolási és általában mindenféle a kozmetikába vágó cikkeket a legjobbjától a legjobbakat olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni, úgy kérje a harmadik kiadásban most megjelent illatszer és háztartási értesítőnkét, melyet ingyen és bérmentve küld: «HEZ» illatszer és háztartási cikkek szaküzlete nagyban és kicsinyben B.-pest, VIII., Losonczy-u. 13/hz.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

3606/1213. szám.

Értesítés.

A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság a hivatalának kiselejtezett mintegy 40 q jó minőségű papir értékesítésére pályázatot hirdet.

Pályázati határidő 1913. szept. 24.

A pályázat részletes feltételei a nevezett igazgatóság számvevőségénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1913. szeptember hó 15.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Dr. Oláh Béla. Dr. Moskovits József,
fogalmazó. elnök.

Tüzijáték kiállítás

őzv. Kádár János-né
elsőrangú fűszer- és esemege kereskedésében.

a legelsőbbbranču különlegességek
előnyös bevásárlási forrása.

Kugler H. Gerbaud főraktára.

Telefon 85. sz.

Telefon 85. sz.

Szőlőbirtokos urak figyelmébe!

Mielőtt

borsajtó

szükségeiteket beszereznek ne mulasszák el dusan fölszerelt raktárunkat megtekinteni, a hol saját gyártmányu

vas álványos borsajtóink

többféle kivitelben előnyös árak mellett szerezhetők be.

Ruff Testvérek

lakatos és gazdasági gép műhelye.

Lukács György-u. 26.

Kályhás üzletemet

Nagyváradon Szent János-
utca 45. szám alatt

m e g n y i t o t t a m

s elvállalok e szakmába
vágó minden munkát.
Szíves megkeresést kér tel-
jes tisztelettel

Szenágy Mihály,

kályhás.

10.000 pár harisnya kerül eladásra!
alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1-94 kor., női ingek 1-94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikulók 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

KORZÓ-KAVÉHAZ.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget és a mélyen tisztelt ismerőseimet, hogy a Körös-utcán levő

Korzó-kávéház

vezetését átvettem és azt modernül átala-
kitottam.

Hetenként kétszer kedden és csütörtökön
a közkedvelt nyári kerthelyiségben

uzsonna-zene

elsőrendű zenekar közreműködése mellett.
Családok és összejövetelek kedvelt talál-
kozó helye.

Szolid polgári árak! Gyors és elő-
zékeny kiszolgálás. Szíves pártfogást kér

KATZ ADOLF,

a Csarnok-kávéház volt
fizető pincére.

KORZÓ-KAVÉHAZ.

A jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy
mennyre igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult újonnan beren-
deztet étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termé-
s borai, **előzékeny kiszolgálás**, szo-
lid polgári árak. **Abonensek naponta**
felvételnek.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

é v l á m p á k

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 56. sz

Az
Őszi idényre
finom kivitelű, tartós
női, férfi, valamint
gyermek cipők
kaphatók a
Hungária cipőgyár
Bémer-téri üzletében.
(ezelőtt Moskovits Farkas és Tsa.)
Telefon 687. Telefon 687.

**Melocco Péter cementárugyár és
építési vállalat részvénytársaság**
Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.
Nagyváradfiótelep: Szőlős-u. 16.
Telefonszám 11-38. Telefonszám 11-38.

Gyárt: Szabadalmazott géppel
gyártott karmantus
portlandcement csöveket
az összes szabványos mé-
retekben és az ahhoz való idomdara-
bokat, csömöszölt és vasbetetes, vala-
mint portlandcement csöveket, küt-
gyűrűket stb.

**Márvány mozaiklap, műkö-
és cementárugyár. Beton és
vasbeton építési vállalat.**

Elvállal: Utcák és házak csa-
tornázását, hidak és
vizmedencék szak-
szerű építését. Na-
gyobb vállalatoknál **tervekkel és
költségvetéssel szolgál.**
Meghívást az ország bármely részéből elfogad

4FIYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fé-
nyesre, csipke és szövet
függönyök, bútor szö-
ve k, papi és egyen-
ruhák vegyileg tisztit-
tatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Biharvámegye vaskóhi járás főszolgabírójától.

2004—1914. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az újonnan szervezett kerpenyédi,
dombroványi és belényesirítási, nemkül-
önben az üresedésben levő rázbányai
segédjegyzői állásokra pályázatot hirdetek
s felhívom mindazokat, kik ezen állások
bármelyikét elnyerni óhajtják, hogy az
1883. évi I. t. c. 6. §-ában, illetve az
1900. évi XI. t. c. 3. §-ában megkivánt
minősítésüket, valamint eddigi alkalmaz-
tatáukat igazoló bizonyítványokkal fel-
szereit pályázati kérvényüket hozzam
f. hó 27-ik napjáig nyujtsák be

Ezen segédjegyzői állások javadalma
egyenként évi 1000 korona fizetés.

A választást folyó hó 28-án fogom
megtartani és pedig délelőtt 10 órakor
Kerpenyéd-n, délután 2 órakor Belényes-
irításon és délután 4 órakor Dombrovány-
ban, mindenütt a körjegyzői irodában.

Vaskóh, 1913. szeptember 7-én.

Főszolgabíró.

A legszórakoztatóbb

hangszereket szállítja

Wagner „Hangszer-Király“

Budapest, József-körút 15. (Telefon.)

A milánói, párisi és londoni kiállításon az első
díjjal kitüntetve.

Hegedű, 16 drb. felszereléssel 12 korona.

Jogásztárogató, billentyűkkel 16 korona.

Kétsoros hangverseny harmonika 25 korona.

Beszélőgép, hatalmas hangú 40 korona.

Csodaráztrombita, erős, 6 korona.

Varrásfuvola, ajándékkal 4 korona.

Javítási szakműhelyek!

Fényképes árjegyzék ingyen! Óvás! Ügyeljünk
a „Wagner“ nevre és a 15. házszámra.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisz-
telendő papságot és a n. é. közönséget, hogy
papi és civil ruha tökéletességét

áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagy-
ságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen
nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki meg-
rendelőnek elég egy minta reverenda beküldés,
esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalemra bármilyen szalon ruha kölcsön
kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.

Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898 BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

Fröhlich József

viaszgyertya-gyártó-, méz-
és viaszkereskedése

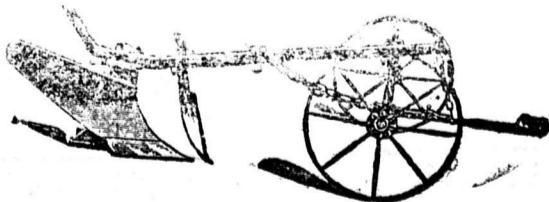
Nagyvárad, Szent János-u.

Ajánlom a Főtisztelendő
papság és a n. é. közönség részére tem-
plomi viaszgyertyáimat, padló-viaszt fő-
zött állapotban, valódi akác-virág cse-
mege mézet, hófehér lépesméz, mézes-
kalács különlegességeket. Tisztelettel

Fröhlich József.

Telefon 907.

Telefon 907

Ekék, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terménytisztító rosta aratási idényre gyári árban. Borprések, szőlő-
szukók már most megrendelhetők jutányos árban présfelnyomóval,
ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

Gitye Demeter Fia gépgyára Nv. váradon. Templom-tér

Legolcsóbb bevásárlási források:

Alapítva 1893. **Freund Benjámín** Alapítva 1893.

műorás, ékszerész és látszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.

RITKA ALKALOM.

Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárultom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkal órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszerneműket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknek 50% engedmény.

Táray Sándor

telefon 558. telefon 558.
NAGYVÁRAD

Épület és műlakatos
vezeték és vasszerkezet
munkák.

ÉGI LANT

ker. katolikus imádságos
és énekes könyv, díszes
vászonkötésben

1 K 30 fillérért

kapható a Szt. László-nyomda
részvénytársaságnál.

Deutsch Simon

bútor-asztalos Ór-u. 6.

Elvállal olesó árban
háló-szoba-, ebédlő- és
szalon berendezéseket,
ugyszintén előszoba és
konyha berendezést.
Hívásra megjelenek.

Oláh Sándor

épület- és műlakatos

Beöthy Ödön-u. 43.

Elvállal minden e szakmába
vágó új munkákat és javítások
kat jutányos árban. Takarékos
tűzhelyek állandóan ratáron.
Költségvetést kívánatra küldök.

Je Jenő

órás, ékszerész és lát-
szerész. Ajánlja dúsan
felszerelt óra és ékszer
nagy raktárát jutányos
árban. Szent János-u.
39. sz. Óra és ékszer
javításokat pontosan esz-
közölök.

Tanuló felvétetik.

Petry Árpád

órás- és műszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-
palotával szemben. Mindennemű műszerész
munkák szakkereskedésben elfogadtatik.

UJ keztyűs és sérvkötő
készítő!!

Keztyűk mérték után
gyorsan es legjutányosabb
árban készítettnek. Bál i
keztyűk 70 cm. hosszú,
csak 6 korona. Tisztítások
és javítások azonnal esz-
közöltenek Ruganyos
sérvkötők 4 korona.

HORVÁTH R.
Nagyvárad, Szt János-utca

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban gyógyszerárakban és illatszertárakban.

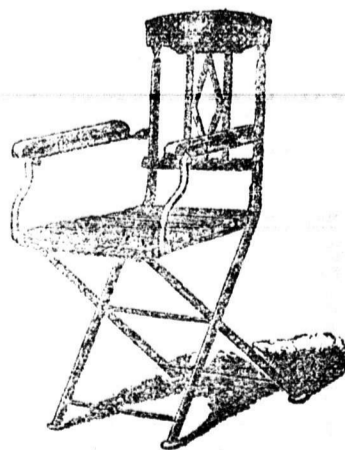
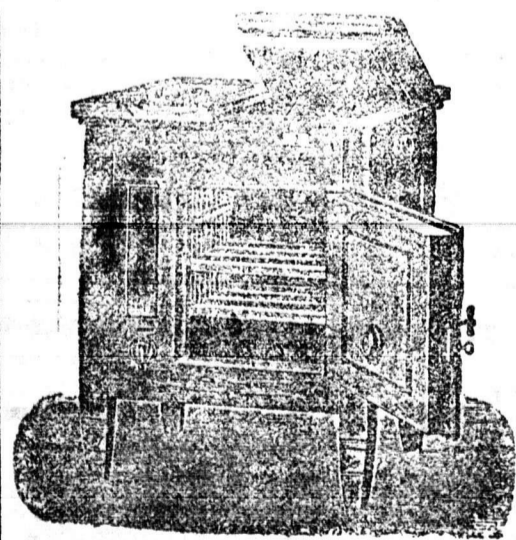
Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi,
de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA **Gegenüber dem Rudolfs-
platz.** Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-
pouder és **kölniviz-szappant**, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem
volna kapható az ön lakhelyen, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

Holczer Emil Zoltán, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerű levelezőlapra azonnali választól és közli hol szerezhető be az
eredeti minőség.

Kapható Nagy-Váradon: Farkas István és Darvas István drogeriájában.

J E G S Z E K R E N Y E K || kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz,
FAGYLALT-GÉPEK és FORMAK || asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.

különlegességek
vaskereskedésben